

ZRCALO S DRUGOG SVIJETA*

Zlatko Tomičić

O sveti dažde koji silaziš okomito s neba
na moj kažnjeni grad i na moju posvećenu
glavu, dok slušam tvoj umorni šum
prisluškujem glasovima koji dopiru od bića
iz drugog svijeta, s kojima sam odavno već
u tajnom dosluhu. Ne, ono što ja govorim
to nije moj hir, to nije moja neoprezna igra.
Slike koje mi oni pokazuju, plamsanje su ognja
zapaljenog da gori u onom svijetu, u kojem je
i naš svijet i u kojem i mi svojim nevidljivim
tijelima prebivamo. Moj sin spava uza me
i čujem njegovo blaženo disanje. On sada jasno
gleda onaj svijet u kojem sam i ja vidio zrcalo
skrbi i ljubavi za moje zemaljsko biće,
prepušteno svojoj sudbini kao koncu koji se
odmata ravno u onom smjeru kuda mu je zadano.
Ugledao sam zrcalo čistije od ijednog zrcala na zemlji.
U njemu bijaše moj lik kakvoga nikad prije
nisam vidio. Bijaše to biće ljepše od ijednog
bića u životu viđena. Ukazalo se u silnom sjaju
i čistoći. Ni zrcalo tako jasno i sjajno nikada
dotad nisam otkrio. Ja sam stajao pred zrcalom,
ali se u njemu ono lice koje sam imao ja
pred zrcalom nije vidjelo, nego drugo moje lice,
dotad nepoznato, a ipak moje, kad se je preda mnom
u zrcalu zrcalilo. Bilo nas je na toj čudnoj zemlji,
na toj nepoznatoj obali trojica: ja koji sam pred
zrcalom stajao, ja koji sam se u zrcalu vidio
i ja koji sam sve to gledao! — onog pred zrcalom
i onog u zrcalu!

Odonda je prošlo osam godina. Ja se još uvijek
sjećam onog lijepog lica koje me umjesto mojeg
gledalo u tajanstvenom zrcalu. I zemlje u kojoj se
to dogodilo, a da ne znam koja to zemlja bijaše
i da uopće neka zemlja na ovoj zemlji bijaše!
Prošle su godine, u tim godinama bijah čašćen
kao nigdje prije, u tim godinama bijah uznik
i onaj koji je vikao jedne večeri u samici
kada se je smrt nagnula nada mnom i u oko
mi se zagledala duboko, ona ista koju sam
prije toga usnio: žena koja nije imala ni nos
ni usta, nego samo oči koje su me mirno motrile

* Iz neobjavljene zbirke pjesama *Ulica ptica* (1975—1976).

i izgovorile broj osamdeset i osam.

A tada bijaše moj broj četrdeset i četiri.

Sada je godinu dana da sam u samicu otišao.

Kako nikog nema pred vratima Lavljim u Mikenji?

Zar nitko nije rekao da će me pod kamenom tim čekati? Ne, nikada ja nisam taj nauk propovijedao.

Ne volim da me itko mrzi i nikad i nisam nikog mrzio. Uvijek mi je bila draga samo Ljubav

i nisam želio da dođe mržnja i da se razdvoje elementi. Apolonove oči su velike, gledaju u svijet kao da su slijepe i kao da sve vide.

Upro je svoja dva oka na istok, pred njime je drveće na Zrinskom trgu. Podrijetlo bića

koje se vraća iz vode i opet dolazi u ovaj samrtni krug. Strašna je gora Simaj,

to je dom Jahvin, strme su i crne njezine litice, daleko treba do nje hoditi.

Jehova je gladan, Jehova je žedan, dajte mu ono što njemu pripada! Opet me gleda odnekud moja anima. Svaka žena koja se u nju utjelovila

nije me nikada ljubila. Žene su bile omutne prama mojoj ljubavi, nikada je nisu čule,

žene su gluhe kao ženke cvrčkove koji cvrči cijelo vrelo ljeto uzalud. Što žene zapravo čuju?

Nikada nisam otkrio taj zvuk tajanstveni.

I sad još želim tijelo žute žene

i dušu njezinu, da bih s nje med istine

mogao srkati. A ona se odriče svoje ljubavi

radi druge žene. Žena ljubi samo ženu i njoj je

vjerna, a ne muškarcu. Zar se svijet ne

obistinjuje u ljubavi žene i muškarca?

Ako se žena i odriče svoje ljubavi,

ona i tada ipak ljubi.

Živi su bogovi kao što živi bijahu i onda

kada su i oni imali tijela ljudska i zemljom

hodili poput mene danas dok sam išao daždom

kvašen ovog daždovitog mjeseca. Znam i ja

bogove grčke, poznajem ih odnekuda.

Apolon me ozbiljno gleda, a Dioniz maše

rukom i pjeva, pijan je od ljubavi i od vina

dalmatinskog. Odlazim k čovjeku iz Efeza,

odlazim k čovjeku iz Krotona. Ono što su

oni spoznali, to znam i ja. Oni koji mi rekoše

smješaju se i oči zatvaraju. Čutim kako se

zemlja miče i kako se giba svemir u prostoru

koji nema kraja i u vremenu koje nema kraja.

Čovjek sam i ne smijem to shvatiti.

Na zemlji bijahu Nefili i ljubili su

žene zemaljske zato što su lijepe i zato

što je ljepota njihova neponovljiva.

I ja bih ih ljubio da dolazim s neba
i ja bih ih ljubio da živim na zemlji
s njima, gledajući njihove izazovne grudi
i njihove lude noge i oči koje su ljepše
od svega. Zemlja se trese od ljubavi
koja je bila i koja će biti.

Ljubav je ona koja će bratstvo ljudi pripremiti,
svega ima dosta, samo ljubavi nema odviše
nikada. Oni koji su ljubljeni možda sami
i ne ljube, ali nešto mora u njima probuditi
ljubav. Ja koji uvijek ljubim nisam uvijek
ljubljen, ali od moje ljubavi žive mnogi,
a da to i ne znaju. Duh se utjelovio u lijepo
tijelo žene, sada preko tijela svoju ljubav
prepoznaje. I lijepo je tijelo kao što je
lijepa duša, i lijepa je duša kao što je
lijepo tijelo. Svi su željni milosti
koja s ljubavlju dolazi. I zato ljube
i žele ljubav. U dolasku Duha Zemlje
ljubljeni se najavljuju u svojim ljubavima.
Na zvijezdama je Duh još odveć jak i gori
u tijelu svoje vatre, a na Zemlji tvar
pomalo nalazi sebe i zgušćuje se
sve jače i jače, ali i tamo gdje je
život kratak i gdje je gust, ljubav se
samostalno očituje; to je zbilja čudno,
ali ljubav je svuda. I ne samo da umije
ljubiti Bog, nego ljube i ljudi, i životinje
uživaju u ljubavi i sladak je njihov užitak
i od Boga blagoslovljen, a biljke znaju
za ljubav, i minerali se ljube i u ljubavi
kristaliziraju. Ne znamo kako ljube anđeli,
arkandeli i arkaji, ali i oni ljube
i sigurno je velika njihova ljubav
i mi samo naslućujemo njihova bića
i prepoznajemo po nekim susretima,
mi samo slutimo narav njihove ljubavi
kao što životinje, biljke i minerali slute
narav naše ljubavi, koja je duhovnija
od životinjske a životinjskija od andeoske.

Zemlja postaje sve andeoskija, sve misaonija,
oko zemlje se kupe oblaci umni, tisuće umova
koji su na zemlji živjeli i koji još na zemlji
žive proželi su tvar zemaljsku svojom
inteligencijom i ovili zemlju zračenjima
svoga uma i kao što oko zemlje struji zrak
i kupe se oblaci vodeni, tako jedan veliki um
u tijelu i u duši zemlje se gradi, on se rađa
već tisuće ljeta i rađat će se još i dulje.
Onaj koji nam je dao kruh, dat će nam i vino.
Onaj koji nam je tijelo svoje dao

i dušu će nam svoju dati kad se učlani
u naše biće i ne će biti više samo naš Gospodin
nego će biti i naš dio, kao što je nedavno Ja
postalo naš dio, kada smo od ljudskih životinja
postali ljudi i dobili svoje lijepo oko
i svoj fini sluh da oslušujemo glazbu
nebesku kao što ju je čuo onaj koji nam je
ostavio svoj tetraktis da u nj prisižemo.
Glazba s neba to je dar kojim se najavljuje
dolazak onih koji su viši od nas
i koji nas vole kao što i mi koji smo dobri
volimo zvijeri i prepoznajemo u njima bića
koja osjećaju i u sebi slute
ljepšu budućnost. Zato zemlja i postaje
misaona i sve ljepša u samoj sebi iznutra;
ako to i ne vide svi, oni Ozareni odavno
to naslutiše i vide sve što se događa
i sve što će biti. U Povijesti je sjaj
koji se u vremenu razastire i koji dobija
bezvremenu Os Ljubavi i Istine.
Bratstvo svih ljudi se i u vojnama
i u prijetnji i u bijesu obistinjuje,
to je naglost koja dugo ne traje
i koja vodi u svom grču u blaženstvo
koje se priprema i koje će zemlju
učiniti mudrom i ljepšom negoli je bila!
Onaj koji se samo najavio, on će ipak doći
i mi ćemo ga vidjeti u sebi, kao što su ga
vidjeli oni koji su ga voljeli i oni
koji su ga razapeli! I ako će proći milijuni
i milijuni ljeta, ali blizu je čas kad će
Spasitelj konačno spasiti čovjeka, ući
u njegovo biće i u njemu zauvijek ostati.
Od toga časa više ne ćemo biti ljudi,
utjelovit će se cijelo čovječanstvo —
i živo i mrtvo — u jedno novo biće.
To će biti naša Parusija! To će biti
posljednji sud: oni koji su stekli milost,
ti će primiti u se Spiralu Duha Svetog
i tijelo će im postati vatreno,
a oni koji nisu zaslužili Duha Svetog,
oni će ostati bića zemljana: ljudi
i zajedno sa životinjama čekati
idući Dan Preobraženja! I bit će im žao,
i velika bit će njihova patnja.

Znam sve što se je događalo i znam sve
što će biti. Kiša je padala i sin je moj
rastao i ja sam ga sve više prepoznavao
i čudio se: tko je taj što je nalik meni,
željan užitka, taj što misli na djevojke
i taj što se srdi? Na zemlji su se rađale

nakaze, a sad ih više nema, one još žive
u duši onih u koje su ušle i iz kojih izlaze
kao misli koje svijetom žare, pale.

Na Ararat je jednom pristao brod i iz njeg
su izašle poslušne životinje i čovjek
koji ih je blagoslovio, da budu onakve
kakve jesu. Duh Sveti se je kao spiralni Oganj
pojavio i drhtao je dugo nad svakim čovjekom,
koji je čuo glazbu nebesku i primio dar Božji
i zapamtio ga u svojim glazbalima.

I svaki je čovjek dobio svoje Svjetlo
i svoju Sjenu. Svaki je čovjek postao lijep,
i čedan, i svaki ohol i zao. I Svaki je
čovjek dobio svoj glas, i svoju Domovinu
i svoj Narod. I svoju animu muškarac
i svojeg animusa žena, i svojeg duhovnog vođu,
kao što je Durante priznao da je Bice

ona koja se je usadila u njegovu nutarnju
sliku i pjesnik koji je odveo Eneju iz Troje
postao je onaj koji ga vodi do one koja je
i na javi i u snu jedna. I svakomu je dao
Strast koja vodi k Ljubavi i od Ljubavi
vodi kajanju. I svakomu je čovjeku dan
njegov Krug, koji možda prepoznata gdjekada
na svojem putu naslade i patnje.

I svatko tko je uistinu uman već je vidio
da je zemlja zbilja umna, sve umnija
i da um iz nje zrači u biće svakog čovjeka.
Svaki čovjek pozna strah, a da nema straha
svaki bi čovjek još više znao i presporo bi
napredovao na svojoj stazi. Od straha su
mnogi zli, ali zlom se nijedan čovjek
od zla nije sačuvao. Nitko! Nitko tko
pjeva i svira, nitko tko jede i pije!

Čovjek s licem grčkog boga pred ljudima se
pojavljuje, ali oni ne znaju tko je to.

Nekima je smiješan, nekima je strašan,
ali nitko ne zna što on tu radi,

koja je njegova zadaća na zemlji
neshvatljivoj i baš na tom komadu zemlje,
gdje je sve tako jeftino i tako skupo
i koja se naznajuje kao mjesto ljubavi
i mržnje, kao beznadni dio zlatne istine.

Zagreb, 17. listopada 1975.